

מעדני אשר

גיליון תי"ז
(שנה ט')
פרשת שלח תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחה

אפשר לשמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

מדוע בזמננו אין נזהרים לשאול בערב שבת האם הפרישו חלה מהחלות הרי זה הלכה מפורשת?

בפרשתן ט"ו כ' ראשית עריסותיכם חלה תרימו.

קימ"ל אור"ח סימן ר"ס ומקורו במשנה שבת ל"ד ע"א ערב שבת סמוך לחשיכה ישאל לאנשי ביתו הפרשתם חלה.

יש להקשות: אלו הנוהגים לאפות חלות בבית בערב שבת, מדוע לא נהגו הבעלים לשאול לנשים האם הפרישו חלה, הרי זה הלכה מפורשת.

הנה באשל אברהם להרה"ק מבוטשאטש סימן ר"ס בסופו כתב וז"ל לא ראיתי ולא שמעתי מי שינהוג כן עכשיו, ונראה שהטעם הוא מצד שבדורות הללו הכל קורים הלחמים שאופין לכבוד שבת קודש בשם חלה, ועל ידי שם זה מדכר דכירי ליטול חלה, כיון ששמה ועצמיותה של העיסה היא מזכרת אבן פינת יקרת מצות נטילת חלה, ואין חשש עוד בזה לשכחה, ודברי הפוסקים שכתבו לשאול, מיירי במקומות שלא נהגו לקרות בשם חלה.

ובשו"ת כנסת יחזקאל ס"ח כ"ג, מובא בפתיח תשובה יור"ד סימן שכ"ג ס"ק ה' וכן במשנה ברורה אור"ח סימן ר"ס כתב בשנת תפ"ז חל ערב פסח בשבת ודרשתי בשבת שלפניו, שלשבת הבאה יזהיר כל אחד לאשתו ליקח חלה, כי טעם שאין אנו נוהגין לשאול הפרשתם חלה אע"ג דזה הלכה מפורשת, היינו משום דקימ"ל חלת חו"ל אוכל ומשייר ואח"כ מפריש, וא"כ אפילו לא הפריש מערב שבת יש תקנה, ולכן אין צריך לשאול, משא"כ בערב פסח שחל בשבת, שאם שכח להפריש אין תקנה ע"י שיוור, שאי אפשר להשאיר משום חמץ, וא"כ כיון שאין תקנה, ממילא צריך לשאול עם חשיכה אם הפרישו חלה, וכן דרש הנודע ביהודה ז"ל כמו דאיתא בדרושי הצ"ח דרוש י"ז אות ט"ז.

ובשו"ת מנחת יצחק חלק ו' סימן מ"ו כתב דלפי זה בארץ ישראל שאסור לאכול בלא הפרשה, היו צריכים לעשות כן כל ערב שבת והלוקחים מהנחתומים שתחת השגחת הבר"צ סומכים עליהם, אבל האופה בביתו שכן מצוה לאפות חלה בבית וכדאיתא בשו"ע ברמ"א אור"ח סימן רמ"ב, צריך לשאול.

ובהליכות שלמה אור"ח סימן ר"ס כתב שאין צריך לשאול בזמננו אף בארץ ישראל, כיון דהמנהג להפריש חלה כשזה עיסה, ובערב שבת זה כבר חלה, לכן אין שואלים, דמסתמא כבר הפרישו.

האם צריך לעמוד בעת הפרשת חלה וברכתה?

איתא במשנה חלה פרק ב' משנה ב' האשה יושבת וקוצה לה חלתה.

וכן קימ"ל יור"ד סימן שכ"ח ס"ק א' שמוותר לברך על הפרשת חלה מיושב.

יש להקשות: הרי קימ"ל הבית יוסף אור"ח סימן ח' מביא בשם הירושלמי דכל ברכת המצוות מברכים בעמידה, וכן קימ"ל אור"ח סימן ח' מברך על הציצית בעמידה, א"כ איך מברכים על הפרשת חלה בישיבה, כך מקשה המגן אברהם אור"ח סימן כ', ובאליה רבה שם, ובישועות יעקב שם.

איכא כמה תרוצים:

א. שאני הפרשת חלה שאינה מצוה כל כך שאינו עושה אלא לתקן מאכלו, כמו בשחיטה, לכן אינו צריך לברך בעמידה דרך במצוה שזה חיוב גמור צריך לברך בעמידה, כך תירץ המגן אברהם אור"ח סימן ח', ועין ט"ז יור"ד סימן א' ס"ק י"ז.
ובביאור הגר"א אורח חיים סימן ח סעיף א' תמה עליו ז"ל דבריו אין להם שחר, והלא קימ"ל פסחים מ"ח ע"ב שאסור לעשות עיסה פחות מכשיעור כדי להיפטר מחלה חזינן שזה מצוה ואסור להפקיע עצמה ממנה.

וכן בישועות יעקב אור"ח סימן ח' תמה עליו: דבאמת אם רוצה לעשות עיסה אינו עושה עיסה פחות מכשיעור חלה דאסור לפטור עצמו מחלה, ואם כוונתו שאינה מצוה המוטלת על האדם רק אם יש לו עיסה מפריש ממנה חלה ואם אין לו עיסה אינו חייב בהפרשת חלה, מ"מ עדיין קשה מציצית דהוא גם כן אינו חייב ללבוש בגד שחייב בציצית רק אם לובש בגד של ארבע כנפות חייב להטיל בה ציצית והרי זה ממש דומה לחלה.

ב. הא דברכת המצוות מעומד, ה"מ במצוות שצריך לעשות מעומד, לא עדיף הברכה וצריכים לעשות מעומד, אבל במצות שגוף המצוות עושים מיושב אפשר לברך הברכה נמי בישיבה, לפי זה אתי שפיר דבהפרשת חלה אינו מבואר דבעינן להפריש בעמידה לכן אפשר נמי לברך בעמידה, כן כתב בפני יהושע מגילה כ"א ע"א, עיין שפת אמת שם.

ג. היכא דאפשר לעשות בעמידה אינו רשאי להיות בישיבה ולהכי בציצית מברך מעומד, משא"כ הכא דמיירי המשנה באשה ערומה, דאי אפשר לעמוד ערומה לכן מותרת לברך בישיבה דעיקר הטעם דאין לישוב הוא משום שנחשב כמזלזל בדבר ואין פחד ה' לנגד עיניו אבל כשעושה הדבר מחמת הכרח אין בזה שום זלזול, כך תירץ בישועות יעקב אור"ח סימן ח'.

וכתב בפתיח תשובה יור"ד סימן שכ"ח דלפי הישועות יעקב אם היה לבושה בבגדים אסור לה לברך בישיבה.

ד. רק ברכת המצוות בעינן לעשות מעומד, משא"כ הברכה של חלה דומה לברכת הנהנין, לכן אפשר לברך בישיבה, כך תירץ באליה רבה אור"ח סימן ח'.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הנגיד הנכבד העומד לימין המערכת מיום הקמתו

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין

לעילוי נשמת אביו

הרב משה בן הרב יוסף דוד הגר ז"ל

נלב"ע כ"ז סיון תשמ"ז ת.נ.צ.ב.ה.

מדוע אשה ועבד חייבים בציצית הרי הבגד אינו שלהם?

בפרשתן ט"ו ל"ה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וגו'.

ובפרשת כי תצא כ"ב י"ד כתוב "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך" ודרשו בגמ' חולין קל"ז ע"א כסותך ולא של אחרים, לפיכך השואל מחבירו טלית שאינה מצויצת, יכול ללבושו כן ופטור מהטיל בו ציצית.

איתא בגמ' מנחות מ"ג ע"מ א' הכל חייבין בציצית, כהנים, לויים וישראלים, גרים, נשים ועבדים, רבי שמעון פוטר בנשים.

ולענין הלכה: קימ"ל אור"ח סימן י"ז ס"ק ב' נשים ועבדים פטורים מציצית.

יש להקשות: מדוע רבי שמעון פוטר רק נשים מציצית, הרי גם עבדים צריכים להיות פטורים, דהרי כל מה שהאשה פטורה עבד נמי פטור כמבואר בגמ' חגיגה ד' ע"א, והרי רבי שמעון סבירא ליה דאשה פטורה מציצית, א"כ גם עבדים צריכים להיות פטורים, כך מקשה הפרי מגדים בפתיחה כוללת חלק ב' סימן י"ח.

ותירץ הפרי מגדים: דרבי שמעון סבירא ליה דעבדים חייבים בציצית מסמוכין דלא תלבש שעטנז גדים תעשה לך, דדרשינן כל שישנו בלא תעשה של כלאים ישנו בחיוב ללבוש ציצית, והני עבדים דחייבים בלא תלבש ישנם נמי בציצית שחייבים בציצית, ואע"ג דאיכא גזירה שוה דלה לה דמשם ילפינן בגמ' חגיגה ד' ע"א דכל שהאשה פטורה עבד נמי פטור, מ"מ סמוכים עדיפא מגזירה שוה דלה לה, ועבד חייב בציצית.

יש להקשות: איך שייך לחייב עבד בציצית, הרי כסותך אמר רחמנא, והרי קימ"ל קדושין כ"ג ע"ב דאין קנין לעבד בלא רבו, ומה שקנה עבד קנה רבו, א"כ לא מקרי כסותך, ומדוע סבירא ליה לתנא קמא שעבד חייב בציצית, כך מקשה בחלקת יואב קבא דקושייתא קושיא ב"ד, וכן בחתן סופר שער הגדילים ע"מ צ"ז, וכן בשו"ת תורת מיכאל סימן נ"ח, וכן בספר זיו הים סימן ג' הלכות ציצית ע"מ ט', וכן בספר עולת שלמה מנחות מ"ג ע"א.

איכא כמה תרוצים:

א. הגמ' מיירי באופן שנתנו לעבד את הבגד על מנת שאין לרבו רשות בו, דבאופן כזה לא אמרינן מה שקנה עבד קנה רבו, לכן שפיר מקרי הבגד שלו, ולמ"ד דסבירא ליה קדושין כ"ג ע"ב דאין קנין לעבד אפילו כשנותן לו ע"מ שאין לרבו רשות בו יתורץ בשאר תרוצים.

ב. ע"פ מה שיש לחקור האם בבגדים שהיה לעבד קודם שנעשה עבד האם זה נמי שייך לאדון שלו, ואם נאמר דבגדים שהיה לעבד קודם שנעשה עבד לא אמרינן מה שקנה עבד קנה רבו אתי שפיר דמיירי בבגדים שהיה לעבד קודם שנעשה עבד, מעדני אשר.

הנה בשו"ת לחם רב ט"ו ק"ל כתב דמה שקנה עבד קנה רבו אפילו מה שקנה העבד קודם שנמכר לרבו.

וכן השער המלך הלכות עבדים פרק ה' הלכה ה' מביא ראיה מתוס' יבמות ט"ו ע"א שהקשו על הגמ' עבדים שיש להם עבדים איך משכחת הרי מה שקנה עבד קנה רבו, ולא תירצו שהיה להם קודם שנשתעבדו, ש"מ שבכהאי גוונא נמי אמרינן אין קנין לעבד בלי רבו.

ובקצות החושן סימן רמ"ט ס"ק ב' הביא ראיה לזה: מכמה סוגיות בגמ' דפריך גבי עבד מה שקנה עבד קנה רבו, ולא מוקי בנכסים שקנה קודם שנמכר.

וכן נראה מירושלמי גיטין פ"ד ה"ה גבי מי שחציו עבד וחציו בן חורין, מצא מציאה ביום של רבו לרבו, ביום של עצמו לעצמו, ולית מחר בעי יעבדה ליה למאריה, והיינו ביום מחר דהוי יום של רבו צריך למיתביה לרבו המציאה שמצא ביום של עצמו.

אלא דמסוגית הש"ס דילן פרק השולח דף מ"ב ע"א לא משמע כן, דאמרו נגחו שור ביום של רבו לרבו ביום של עצמו לעצמו, ומשמע דהוא לעצמו ולא שקיל מריה מינה ביום מחר.

וכן בשלמי נדרים על מסכת נדרים דף פ"ח ע"ב מוכיח שנכסים שהיה לו קודם לא קונה האדון.

ג. עד כאן לא אמרינן יד עבד כיד רבו, ואי אפשר לו לקנות בלו רבו, אלא רק במילי דרשות, ובאופן דלא נפקא מזה שום דבר מצוה, דאז אמרינן שזכתה התורה להאדון בכל מה שיש לעבדו, כיון שהוא ברשותו, אבל לענין ציצית כמו כאן אליבא דת"ק דרבי שמעון שוב אינו עומד ברשות רבו, אלא ברשות התורה והתורה אמרה דבגדו הוא לענין ציצית, כך תירץ בספר זיו הים סימן ג' הלכות ציצית ע"מ ט'.

ד. התורה ירדה לסוף דעתו של האדון דניחא ליה שהעבד יקיים את המצוות שיש לו לקיים כמו דאמרינן בעלמא ניחא ליה לאיש דליעבד מצוה בממוניה, כך תירץ בספר זיו הים סימן ג' הלכות ציצית ע"מ ט'.

ה. ע"פ מה שכתב בשפתי חכמים ריש פרשת בראשית בשם נחלת יעקב דרך במציאה והפקר אמרינן מה שקנה עבד קנה רבו, ולא בירושה, לפי הנ"ל אתי שפיר דמיירי שיש לו בגד שנפל לו בירושה דלא אמרינן בזה מה שקנה עבד קנה רבו, מעדני אשר.

אבל ביד שאול יו"ד סימן רס"ז דחה יסוד הנ"ל: משום דאם יסוד הנ"ל אמת, א"כ מה פריך הגמ' בהרבה מקומות מה שקנה עבד קנה רבו, ומדוע לא מתרץ דקיבל את זה בירושה, דלא אמרינן בכהאי גוונא מה שקנה עבד קנה רבו, ש"מ דאף בדבר הבא בירושה נמי אמרינן מה שקנה עבד קנה רבו.

ו. נפ"מ במעוכב גט שחרור כמו מפקיר עבדו דקימ"ל גיטין מ"א דיוצא לחירות וצריך גט שחרור וכן יוצא בשן ועין צריך גט שחרור לכמה תנאים א"כ תו אינו משעובד לבעלים ולא אמרינן ביה מה שקנה עבד קנה רבו, ומ"מ במצות אינו חייב כל זמן שאין לו גט שחרור, אפילו הכי בציצית חייב, כך תירץ בספר עולת שלמה מנחות מ"ג ע"א.

ז. ע"פ מה שכתב בשער המלך פרק ו' מהלכות עבדים בשם המרדכי קדושין דמה שנתן האדון לעבדו ע"י אחר זוכה העבד, א"כ משכחת ליה בכזה אופן, מעדני אשר.

מעדני אשר: יש להעיר דלכאורה קושיא הנ"ל אפשר נמי להקשות על מה דסבירא ליה לתנא קמא דנשים חייבות בציצית, מדוע חייבות, הרי קימ"ל אין קנין לאשה בלא בעלה, ומה שקנתה אשה קנה בעלה א"כ אינו כסותך, ובאמת מצאתי בקרן אורה מנחות מ"ד ע"א שמקשה כן על אשה, ורוב התרוצים שנאמרו בעבד אפשר נמי לתרץ באשה.

מטעמי אשר – בעניני ציצית

- א) האם מותר לקשור חוטי ציצית בבית הכסא? שלח תש"ע
- ב) האם מותר לקשור ציצית בלילה? שלח תשס"ו
- ג) האם נשים כשירות לקשור ציצית? שלח תשס"ח
- ד) איך מותר לאב לתת ציצית לקטן הא כיון דאין לקטן כוונה, נותן האב לקטן איסור בידים, לדעת המשנה ברורה דציצית בלא כונה הוא כלובש ד' כנפות בלא ציצית? שלח תשס"ח
- ה) מדוע מי שנקרע לו הציצית בשבת אסור להטיל ציצית הא יכול לקשרו עד מוצאי שבת? שלח תשס"ח
- ו) האם בשבת מותר להלביש כלאים בציצית? שלח תשס"ח
- ז) האם מותר לתפור הציצית בתוך הכנפות לצורך כביסה? שלח תשס"ח
- ח) האם לאב מותר להלביש לבו כלאים בציצית? כי תצא תשס"ו
- ט) מדוע בבגדי כהונה לא היה ציצית? תצוה תשס"ח
- י) האם מותר לנגב את המשקפיים בטלית? שלח תשס"ח

מי שיש לו טלית שיש בו רק ג' ציציות

האם מותר להוריד מזה ציצית כיון שאין זה טלית של מצוה?
קמ"ל אור"ח סימן ט"ו סעיף א' מותר להתיר ציציות מטלית זה וליתנם בטלית אחר, אבל שלא להניחם בבגד אחר, לא.

יש לחקור מי שיש לו בטלית רק ג' ציציות האם יש איסור להוריד את שאר הציצית שנשאר או דילמא כיון דאין בזה ארבע ציצית א"כ היא טלית פסולה ומותר להוריד.

הנה בשפת אמת שבת כ"ב ע"א כתב יש לעיין אם אין בטלית רק ג' ציציות, דנראה דבזה שרי להתירן כיון דאין כאן מצוה.

אבל בברכי יוסף אורח חיים סימן ט"ו מביא שנשאל הרב המובהק החסיד כמהר"ר יעקב מולכו זלה"ה, מרבנן קשישאי בתשובותיו כ"י ס' ס"ד מי שנפסקה ציציתו אם מותר להשליך האחרים כדי לחדש ארבעתם, עי"ש שהאריך בראיות.

ומסיק: דנראה טעם גדול לאסור לפסול הציצית ולחתוך אותה, דמאחר דהוא עשוי בהכשר והוא פוסל אותו, אסור משום בזווי מצוה, דמבזה אותו הציצית לפוסלו, דהכי כתב הטור אור"ח סימן כ"א בשם השאלתות וז"ל, אסור לבני ישראל למעבד צרכיהון במידי דעביד למיפק ידי חובת מצוה וכו' א"נ הושענא לארוחי בה ואתרוג דמצוה למיכליה, דילפינן חולין פ"ז ע"מ א' מדם, דאמר קרא במה ששפך יכסה שלא יכסה ברגליו שלא יהיו מצות בזויות עליו וכו', ומכאן יש כעין ראייה דהרי אתרוג דאסור לאכלו כתב הטעם משום בזוי מצוה, והאתרוג לבד אינו בעצמו מצוה כי אם בשאר המינים, דהרי ק"ל מנחות כ"ז א' ארבע מינים שבלולב מעכבין זה את זה, וכמו כן ק"ל מנחות כ"ח ע"א ד' ציציות מעכבין זה את זה, וכמו דבאתרוג א"ע"ג דאינו מצוה בפני עצמה אפ"ה אסור לאוכלו משום בזוי מצוה, דמבטל אותו ממצות, והכא נמי בציצית, א"ע"פ שאין קשור בטלית כי אם ציצית אחד מאחר שהוא כשר אסור לפוסלו בידיים והאריך הרב בזה בדיון האתרוג, עי"ש מה שהאריך.

וכותב מהר"י מלכו זצ"ל דזה תלוי במחלוקת תנאים דאיתא במשנה מנחות כ"ה ע"א ד' ציציות מעכבות זו את זו שארבעתן מצוה אחת, דברי רבי עקיבא, רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות, דלשיטת רבי עקיבא שארבעת מצוה אחת, מיסתבר אם אין את כל הארבע אין זה טלית של מצוה, א"כ בודאי שמותר להוריד מטלית זו, משא"כ לשיטת רבי ישמעאל דסבירא ליה שארבעתן ארבע מצות, א"כ כל אחד מצוה באפי נפשה, א"כ מיסתבר שאסור להוריד אפילו אם נשאר רק אחד דכל חד מצוה באפי נפשה.

ומקשה החיד"א: א"כ מדוע כשהגמ' מקשה מאי נפק"מ בין רבי ישמעאל ורבי עקיבא, מדוע לא מתרץ הגמ' דנפק"מ אם מותר להוריד ציצית מהטלית כשנשאר רק ציצית אחת, והגמ' אומרת נפק"מ אחרות.

ומתרץ החיד"א: דאין זה ראייה, דאשכחן הרבה פעמים שאפשר לומר עוד נפק"מ ולא אומרים כמו שכתב בשיטה מקובצת מנחות מ"ד ע"ד, ואף אנו נאמר דאה"נ דהא נמי איכא בינייהו דת"ק ור' ישמעאל.

וכן מביא בברכי יוסף שהרב הגדול מהר"ם בן חביב בעל גט פשוט בתשובותיו כ"י ס' ס"ד, נשאל שאלה זו ממש, עי"ש מה שהאריך.

ובשערי תשובה אור"ח סימן ט"ו הביא להלכה את דברי הברכי יוסף שאסור להוריד אף שפסול הטלית.

האם מותר להוריד ציצית מבגד כדי להתלמד איד לעשות ציצית?

יש לחקור מי שרוצה להוריד את הציצית כדי להתלמד איד לעשות ציצית האם נמי אסור כיון שאינו מורידו כדי להניחם בבגד אחר או דילמא כיון שמחזירו באותו בגד ליכא איסורא וליכא בזיון.

מעדני אשר: נראה להעיר לפי טעם רש"י מנחות מ"א ע"ב ד"ה דילמא כן מדייק מדבריו בברכי יוסף אורח חיים סימן טו שכתב דמאן דאסר מבגד לבגד היינו בזוי מצוה דמבזה לטלית ראשונה דאין ראויה לציצית, א"כ אפשר דבאופן שמורידו רק כדי להתלמד אפשר דאין בזיון ומותר להוריד על מנת להתלמד.

אבל לפי הטעם דאסור להוריד משום דאסור לבטל הבגד הזה ממצותו א"כ טעם זה שייך אף כשמוריד ע"מ להתלמד.

הנה בשפת אמת שבת כ"ב ע"מ א' כתב וז"ל יש לעיין במתירין לשעה על דעת לחזור ולעשותן אח"כ באותו בגד אי טעמא דרב דאוסר משום דלוקח המצוה מזה הטלית או משום דנשארים הציצית בשעה זו בלי מצוה, [אכן בתוס' מנחות מ"א ב פ' טעמי' דרב דאין לבטל מצות הטלית וכ"מ בט"ז ובמ"א (ס"י ט"ו) ע"ש] ואת"ל דגם כה"ג אוסר רב אכתי יש לעיין באם קושר כאן ציצית אחרים ואח"כ מתיר אלו ואם אינו קושר אותם בבגד אחר וודאי דאסור כיון דאלו הציצית יהיו בלי מצוה אבל כשמניח אותם ג"כ בבגד אחר שוב אין טעם לאסור [כיון דהטלית יש לו ציצית אחרים כמבואר בא"ח (ס"י ט' ע"ג ז' דיון שחתך הראשונות האחרונות כשרות ע"ש] או נימא דמ"מ אותם הציצית מבטל מזה הבגד ומסתבר להקל בזה ונ"מ נמי לדין דקו"ל כשמואל באינו מניח אותם לבגד אחר גם אסור.

משיב כהלכה

- מזרח זה נודב ונשך ע"י ידידות הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין
- 1 הדין הוא שאסור לצאת בשבת בציצית פסולה, מתי אינו עובר ביציאתו בציצית פסולה אף ברה"ר דאורייתא.
 - 2 כיצד ייתכן היוצא בציצית כשירה ובכל אופן חייב משום הוצאה בשבת.
 - 3 איך יתכן שאדם לובש דרך מלבוש וחייב משום הוצאה ולא בציצית.
 - 4 בתוס' בנה"ט ע"ב כתבו שמי שלובש בגד ואינו נהנה מלבישתו אינו חייב בציצית ולכן מוכרי כסות פטורים מציצית, וא"כ אנו שאיננו נהנים מלבישת בגד הציצית אלא רק עושים לצורך המצוה, א"כ אין כאן לבישה בשביל הנאה ומדוע חייבים בציצית.
 - 5 ידועה קשיית הבגדי ישע על הדין הנפסק בשו"ע ס"י שליט"א דומקורו מהבית יוסף א"ח ס"י רסג מרב שרירא גאון שאין מכניסין לבית הכלא בשבת מחמת האיסור שאסור לעשות דין בשבת, והקשה ע"ז הבגדי ישע מן הפוסק בפרשתנו ויניחו אותו במשמר כי לא פורש מה יעשה לו, וזה היה בשבת, וא"כ חזינן שמותר. ולכאורה קשה על עצב הקושיא מה הקשו מהמקושש, הרי הדין של הגאונים הוא דין שאסור מדרבנן לעשות כן, ומה מקום יש לשאול מן התורה על דין דרבנן.

כללי השתתפות

- 1 כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
- 2 כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- 3 כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- 4 ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- 5 שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין שם וטלפון על התשובות.

אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. לברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010.

השבוע ההגרלה תתקיים בא' דר"ח ביום רביעי נא להודרו לשלוח עד יום רביעי ל' סיון בשעה 10:00 בבוקר

מכתבים למערכת

מדוע בהגדה אינו כותב עוד הפעם רחצה לפני ברכת המזון הרי צריך ליטול מים אחרונים לפני ברכת המזון

מה שהקשתם בשם הפוסקים מדוע בהגדה אינו כותב עוד הפעם רחצה לפני ברכת המזון הרי צריך ליטול מים אחרונים, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמואל קאה גראס שליט"א התייעץ בחיובי הדת

נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בטור אורח חיים סימן קפ"א בטעם דמים אחרונים חובה, משום דאמרו חז"ל ברכות כ"א אחר אכילתך אכול מלח, ויש לחוש שמא מלח סדומית מעורב בו והצריכו ליטול הידים שלא ישאר בהם שום דבר ממנה, וברמ"א אורח חיים סימן קצ"ב כתב דבזמננו אין אנו נוהגים לאכול מלח בסוף הסעודה כיון דיש מלח בפת, וקיימ"ל הלכות פסח סימן תע"ה דאין המנהג לטבול המצה במלח דפת נקי אין צריך מלח, וא"כ כיון דבליול פסח אין אכילין מלח, א"כ אין חשש של מלח סדומית, ומדינא אינו צריך ליטול ידיו בסוף הסעודה.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א פאנטסטר

נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בהנה"ח רמב"ם שליט"א ויחסי"ם
נראה לתרץ כיון דברחיצה הראשונה אין מברכין, וברחיצה השנייה כן מברכין, לכן צריך להזכיר את שניהם כדי לבדול בין הראשון לשני, משא"כ לגבי מים אחרונים אין סיבה להזכיר מדוע היה ה"א שאין צריך ליטול, לכן לא הזכירו.

הרב אליהו נתנאל שליט"א חיפה

מה שדנתם האם יש חיוב ליטול מים אחרונים בליול הסדר כיון דהויא ליל שמורים, נראה לציון מה שכתב החיד"א בספרו דבש לפי מערכת ל' אות י"ב מעשה באחד שעלה לגג בליול הסדר ונפל ומת, דאף שהוא ליל שמורים, מ"מ לא הועילה לו השמירה משום שעלה לדבר עבירה.

מי שנמצא בפסח שני בדרך רחוקה האם פטור מפסח שני

מה שדנתם במי שנמצא בדרך רחוקה בפסח שני האם נמי פטור מפסח שני או דילמא רק בפסח ראשון יש פטור של דרך רחוקה כיון שיכול לעשות פסח ראשון ויש תשלומין לפסח ראשון, משא"כ בפסח שני אין פטור וצריך להתקרב קודם פסח שני לירושלים.

הגאון רבי נפתלי צבי פטורשווין שליט"א קרית צאנז נתנה התייעץ בבחיוב לציון מסעודת ירושלים

נראה לציון דבמשנה למלך הלכות פסח סימן ק"א הלכה א' כתב גבי רבי יהודה בן בתירה שלא עלה להקריב קרבן פסח, וכתבו התוס' פסחים ג' ע"ב משום שדר בחוץ לארץ, ותמה דמשנה הלכה על כך, ולא ידעתי מה הועיל היותו ח"ל דאי לפטרו מפסח ראשון, כל שהיה רחוק ט"ז מיל פטור, ואי ס"ל דמי שדר בחוץ פטור לגמרי אף בפסח שני, זה לא ידעתי היכא איתיה, חיוני דסבירא ליה למשנה למלך דבדרך רחוקה אינו פטור מפסח שני.

הרה"ג יוסף דבלי הלר שליט"א סולל בית ישראל נוד ירושלים

נראה להעיר דבספר הערות להגר"ש אלייב שליט"א פסחים ג' ע"ב דן בזה, וכתב מדברי המשנה למלך הלכות קרבן פסח סימן א' הלכה א' משמע דפסח שני לוכא פטור של פסח שני, אבל מדברי שאר הראשונים משמע שאף בפסח שני איכא הפטור של דרך רחוקה.

הרב שלמה יואל שענהברוין שליט"א ירושלים

נראה להביא ראיה, שדרך רחוקה פטור אף בפסח שני, דאם נמא שאין בזה פטור, יוצא בזמנו שרוב ישראל הקריבו בטמאה דליכא פסח שני, לא יהא הפטור של דרך רחוקה גם בפסח ראשון, ובחזון איש בחזון סניף ד' אות י"ב מוכיח שגם כשליכא פסח שני יש הפטור של דרך רחוקה, א"כ מוכח דהפטור של דרך רחוקה אינו תלוי בזה שאפ"ל להקריב פסח שני.

הרב אהרן מ. ישראלי שליט"א קרית צאנז נתנה

נראה לציון, דכ"כ האדמו"ר מלובאביטש ז"ע בספרו שו"ת הלב וסוגו סימן ק"א הוכיח דגם בפסח שני פטור מי שהיה בדרך רחוקה, מהא דלא איתמר שמוחלק מפסח ראשון, גבי המשנה פסחים ז' ע"א מה בין פסח ראשון לפסח שני, ולא איתמט בשום מקום לומר דתני ושייר דרך רחוקה, וציון שם לתוס' שהביא כמה דברים דתני ושייר, ולא הביא דרך רחוקה, א"כ משמע דאף בפסח שני איכא הפטור של דרך רחוקה.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לינון

נראה להעיר, שמדויק מהרמב"ם שהוא פטור שהרי אמר בהלכות קרבן פסח סימן ה' הלכה א' שמי שהיה בדרך רחוקה או נאנס באונס אחר הרי זה מביא פסח שני, הרי מביא שדרך רחוקה נחשב אונס, ובהלכה ב' הוא אומר שאם שגג או נאנס אף בשני פטור, משמע שבשני הוא פטור מכל אונס אפילו אם הוא בדרך רחוקה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת האבא היקר באדם

הרב ציון בן סעדיה ז"ל
נלב"ע י"ג אדר תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנו ידידינו
הרב אייל עמרם שליט"א בית שמש

ברכת מזל טוב

לאחי הגאון רבי יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א
דומ"צ בבית הוראה מערב בני ברק
וראש כולל מתיבתא לתורה והוראה ומח"ס תליעה כהלכות
לרגל שמחת החלאקה לבנו היניק והכים
כמר דוד עזריאל נ"י
יזכה לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

מדוע גר שנתגייר ויש לו בנים גוים ערלים אני יכול להקריב קרבן פסח הרי גר שנתגייר מקטן שנולד דמי

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דכתוב בפרשת בא י"ב מ"ח וכו' יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואו יקרב לעשותו וגו' דיש להקשות הרי הפסוק רוצה לומר דמילת וזכרים מעבד מלעשות פסח, והרי כאן כבר נתגיייר והרי גר שנתגייר אין הבנים מתיחסים אליו, א"כ מדוע מילת בניו שהיו לו בגיטו מעבד אותו מלעשות הפסח, וליכא למימר דהפסוק מיירי בבניו שנולדו לו אחר שנתגייר, דא"כ הם ישראלים גמורים, ומדוע נקט גר, ותרצתם בארבע אופנים.

הרה"ג רבי ראובן לוי שליט"א סולל הכל שלום בית שמש

נראה לתרץ, דהפסוק בא לרבות לגר ששל ולא טבל ונולד לו בנים מאשה ישראלית ואח"כ טבל ובה לאכול הקרבן פסח, ובה חידשה לנו התורה שהבנים שנולדו לו באותו זמן ששל ולא טבל הבנים מתיחסים אליו, ואם לאו נתגיירו מעבדים לאכול הקרבן פסח, ובה מתרץ הקושיא שדווקא בנים שנולדו לו בגיטו לא מתיחסים אליו ואין מעבדים לאכול הפסח, אבל בנים שנולדו לו אחר ששל ולא טבל כן מתיחסים אליו ומעבדים אותו מלאכול הפסח כל זמן שלא מל אותם, ומ"מ הויא חידוש כיון שעוד לא היה גירות גמורה ולא נעשה עדיין ישראל גמור, והויא אמינא שאין מעבד את אביו מלאכול הפסח, קמ"ל שמתייחס אליו ומעבד את אביו מלאכול הפסח.

הרה"ג רבי יוסף חיים הלוי בירגוביץ שליט"א סולל באר יצחק מודיעין עילית

נראה לציון דבספר מוכח אבנים על פסחים ע"ב 144 ויש לו הסכמה לפי מנהגי חז"ל, וכן באוסטרזאנצ'ע תירץ ע"פ הגמ' יבמות מ"ו ע"ב א' מעשה בכלוריא הגויות, שקדמו עבדיה וטבלו לפניו, ובא מעשה לפני חמיהם, ואמרו קנו עצמן בני חורין, ופירש רבא דלפניה בין בסתם בין במפורש, לאחריה, במפורש אין, בסתם לא, וא"כ אם קדמו וטבלו או אפילו לאחריו וטבלו במפורש לשם בני חורין לא מוטל על הגר למולם, אבל אם לא פרשו מוטל על הגר למולם, ואם לא מולם מעבדת אותו, והיינו דכתיב קרא המול לו כל זכר כיון ולא פרשו נשארו בשעבודם, וכתב דכן משמע ממכילתא כמו שפירש המלבי"ם בספרו התורה והמצוה.

האם כהנים ולוים פטורים מלומר את ההגדה כיון שלא נשתעבדו לפרעה במצרים

מה שדנתם בשם הפוסקים האם כהנים ולוים פטורים מלומר את ההגדה כיון שהם לא היו בשעבוד מצרים ואין יכולים לומר עבדים היינו או דילמא הם חייבים לומר ההגדה.

הגאון רבי גמליאל חזקן רבינוביץ שליט"א בני ברק מח"ס חם וטני אורח

נראה לציון דאמרי"ר הגה"ח רבי אלחנן שליט"א תירץ בספרו מועדי קדוש דמי שהוא כהן או לאו בגלגול זה לא היה אומר שבמצרים ג"כ שייך לאותו שבט, בדאיתא באר החתם על דוד הלך ב' לפני הג"ל אתי שפיר.

מדוע גר צריך לעשות פסח הרי לא היה במצרים

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דכתוב בפרשת בעלותך וכו' יגור אתכם גר ועשה פסח לה' חקת הפסח וכמשפטו יעשה חקה אחת לכם ולגר, דיש להקשות מדוע צריך לעשות פסח, הרי הוא לא היה במצרים ולא נאלץ מצרים, והרי הפסח זכר למצרים, ותרצתם.

הרה"ג רבי פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מח"ס דברי נחום

נראה לתרץ, והנה כתיב שמת כ"ב ב' וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים, ולפי זה מיישב מדוע גר צריך לעשות קרבן פסח, ושוב ראיתי בפלא יועץ ערך גר וז"ל ובכלל מצות אהבת הגרים הוא לעורר ולסעוד לאיש הנודד ממקומו והוא גר בארץ נכריה, ולא דוקא גר צדק, דאזו יציבא בארעא וגוירא בשמי שמיא וזיל בתר טעמא דכתיב שמת כ"ב ב' ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים, הרי בהדיא דקרא משתעי על מי שהוא גר בארץ נכריה כלי רע הוא ואין לו מכיר ורוחו נמוכה ולבו נשבר ונדכה, ראוי לרחם עליו ולקרבו ולהיות עמו אוהב רע ולעוררו ולתמוכו בכל הבא בידו, ומה שדברינו.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג ר' אברהם יוסף פרסטר שליט"א
"כולל עיון" דחסידי בעלזא בית שמש
לרגל שמחת הולדת בנו בכורו נ"י במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצ"ח ויעליה בכל אשר יפנה

בחסות:
ייעוץ אובייקטיבי
קיצור הליכים בירוקרטיים
מכרז ריביות בין הבנקים
תמהיל ריביות בהתאמה אישית
מור יעוץ משכנתאות נ"י: 0548-475-473
שירות לכל סוגי המשכנתאות
משכנתא חדשה | מימון והזלת משכנתא קיימת | הלוואות לכל מטרה
| הלוואות סיפוצים ובניה | הלוואות נדוניה | מיסון באמצעות כרטיס
אשראי | גרירת משכנתא | לשירותכם